

Sjunde roten, tomt 54

Kvarteret Gamla Tullen

Tjugoåttonde roten 1637–57v

Smedjegatans västra sida

Sextonde roten 1657h–70

7.54A & 7.55

Smedjegatan 3

Hans Jung?

Per båtsman

1647, hans dotter 1653

Peder Andersson besökare

1652–55

Klensmedsmästaren Claes Johansson Brandt

1653–62: änkan 1666–69, efter branden bosatt 4.50

När Claes Brandt erhöll fasta på gården den 10.5.1654 sades den enligt Berg ”Husägare och tomter” ligga ”mellan Cornelius Tieleesson och Scott smiedt in die Quergasse” – gatunamnet Smedjegatan kom till först efter det att Claes Brandt och *Willem Hunter smed* bott där en tid.

Klensmedsmästaren Claes Johansson Brandt (död 1665 och begr. 19.12. s.å.) var 1654 diakon vid Tyska kyrkan. Han omtalas redan 1637 som bosatt i tjugoåttonde roten men torde först ha bott vid Stora Hamnen, kanske på nuvarande museitomten.

Att Claes Brandt hade två bröder *Petter* och *Johan*, framgick den 9.7.1662, då *Jacob Johansson Brandt* vände sig mot sin farbroder och förmyndare Claes Brandt, som hade tagit arv efter hans farfader och farmoder. Men Claes Brandts broder Petter hade 54 daler av arvet inestående hos sig. Petter sade sig kunna gå ed på att ha utbetalat arvet.

En *bonde Nils Eriksson från Bolstads socken* förhördes den 16.6.1645 (UR el RR) noga av rätten. Han berättade, att knivsmeden *Claes (Brandts) dräng Bengt Joensson* dagen förut från gatan hade lett hans sto in på Claes gård i en liten bod, där han band upp dess huvud på en spik. När bonden hörde buller lopp han ut och fann drängen på stoet och byxorna hängde på fötterna. Då lopp han in i stugan och berättade detta för knivsmedens hustru och pigan i gården. De sprang genast ut och fann att det förhöll sig som bonden hade berättat. Strax började de skrika och ropa och beklaga drängen. Sperman, som hade fallit ned på marken strök drängen själv ut med fötterna. Bonden berättade vidare, att knivsmedens hustru erbjöd sig att skänka bonden en ny häst, om han ville tiga. Claes knivsmeds broder Petter Brandt bjöd honom 3 rdr och hans granne, som var i sällskap med honom ville ge honom en skeppa salt om han höll tyst. Bonden Nils Eriksson besannade sin berättelse med sin ”livliga” ed. Trots att Claes knivsmeds hustru förmanades av rätten att säga sanningen ville hon inte tillstå, att hon sett något.

Rätten resolverade, att stoet omedelbart skulle avlivas med ett slag i huvudet och sedan skulle det grävas ned i en grop. Eftersom drängen "hemligen" hade rymt sin väg så skulle man "granneligen" spana efter honom, så att han kunde återföras hit för att straffas.

Claes Johansson Brandt anklagades den 2.4.1649 vid rådhusrätten av skulten Hans Larsson. *Jesper Pahl* hade en kort tid dessförinnan sänts till Claes Brandt, där en dansk man låg, som hade ostar att sälja. Hur det kom sig ("huad detta är tillkommet") hade Claes slagit Jesper blå och blodig. Claes försvarade sig med att Jesper hade brukat en "onyttig mund" på honom och skällt honom för en lurendrejare. Jesper hade velat slå honom med ett ämbar, som han hade i handen. Därför hade Claes givit honom ett slag. Han begärde, att vittnen skulle höras. Efter sin "corporlige eds avleggelse" berättade Oluf Olufsson, att Jesper hade kommit till Claes och frågat efter "oster" och hade velat köpa för en mark. Då hade Claes bland annat sagt till Jesper: "före mig intet illa uth hoos Presidenten" (vad han nu kunde mena med det). Jesper hade då gått bort. När han kom tillbaka gav han Claes "en onyttig mun". Då hade Claes genom dörren stött Jesper i ansiktet. Jesper hade slagit tillbaka med ämbaret och Claes hade igen slagit Jesper.

Claes Jansson Brandt dömdes för att han hade slagit Jesper Påle (Pahl), som var sänd till honom av presidenten Rosenskiöld, blå och blodig, efter det 32 Cap Rådstugubalken och Cap Såråmbalken med vilja till 6 mark straff.

Hans Jung den äldre hade varit skyldig *Adolf Tack* 480 d smt, som skulle betalas *Adolf Tack* genom ålagd arrest på gårdeköpspengar som *Claes Johansson Brandt* hade varit skyldig att erlægga (Hans Jung) och som Claes Brandt nu invände sig allaredan ha betalt. *Adolf Tack* ålades den 28.8.1650 att nästa RR inlägga sin räkning med Hans Jung riktigt likviderad.

Skulten Hans Larsson anklagade den 30.4.1652 ex officio *Claes Johansson Brandt*, som några dagar tidigare på torget hade i hastigt vredesmod slagit *Torsten Andersson* blodig. Därigenom hade han brutit den publicerade julfriden. Claes Brandt kunde inte förneka saken; dock ansåg han sig icke stort ha förbrutit sig, ty han hade inte slagit *Torsten Andersson* hårt. Att *Torsten Andersson* blev blodig kom sig av det skarpa frosten. Han hade sedan strax förlikat sig med *Torsten Andersson* men för skadan *Claes Johansson Brandt* hade förorsakat *Torsten Andersson* dömdes han till 6 m smt böter efter 12 Cap SB med vilja (vilket innebar att man tog hänsyn till Claes tal om frosten). För julfridsbrottet straffades Claes efter Magistratens publicerade plakat.

Claes Brandt hade till underrätten den 30.3.1653 stämt *Hans Mikaelsson* och *Sven Helgesson* men båda var sjuka. *Sven Helgesson* avfordrades den 8.6.1653 i underrätten av *Claes Johansson* några gryn, som han föregående helg låtit köpa genom *Oluf Talg* i Hamburg och som *Oluf Talg* genom *Sven Helgesson*. hade sänt till *Claes Johansson*

Claes Brandt hade köpt några stenkol av *skepparen Wilhelm Brynton* från England.

Nils Krok strandridare anklagade *Claes Brandt* den 10.6.1656 vid rådhusrätten för att han några dagar tidigare vid "Lille sidoporten" här i trakten ("nejden", förmodligen avses Carls Port) hade mött honom med en sockertopp och en liten ost, som var oförtullade. När *Nils Krok* ville taga av *Claes Brandt* varorna och bära dem på in på tullkammaren, "ställte han sig där emot icke allenast motwilligtwis vägerlig utan ock det föruthan mötte honom med många obeskedlige och okvädingsord såsom och stötte honom för brystet med sockertoppen". För den skull begärde *Nils strandridare*, att *Claes Brandt* måtte straffas för en sådan motvillig överdådighet emot kronans order och betjänter. *Claes Brandt* förklarade den 19.6.1656, att han icke förövat en sådan dristighet emot *Nils Strandridare*, som denne föredragit för rätten. Han hade inte satt sig emot, att osten och sockertoppen, som en skeppare hade förärat (skänkt) honom, skulle komma till

tullkammaren men han ville själv bära den dit. Inte heller överföll han Nils Strandridare med några andra obeskedliga ord eller gärningar. Åtskilliga parternas motstridiga vittnesskrifter hade inlämnats av dem, som bevistat händelsen och förmodades ha bästa kunskapen om dem. På grund av strandridaren Nils Kroks besvär mot Claes Brandt för någon ”obeskedlighet” sakfölls denne den 26.6.1656 till 20 m smt böter.

Claes Brandts änka *Maria Klinckers* med vilken han hade gift sig den 5.10.1662, fortsatte verksamheten. Vid överrätten den 12.2.1666 besvärade sig ”smedernas ålderman sal Claes Brandts änka med Petter Brandt” över hustru *Christin Svensdotter*, som bodde på landet vid Näs. Christin Svensdotter hade själv satt sin son *Jon Zacrisson* i lära hos sal Claes Brandt på sex års tid. Nu efter sal Claes Brandts död ville Christin bryta avtalet, vilket Maria Brandt icke ville gå med på, då pojken tjänat i smedjan endast två år och nu var så undervisad, att han kunde utföra en del smedarbeten. Christin ansåg, att sedan mästaren var död, så fanns det ingen gesäll utan bara en dräng i verkstaden, som ingenting kunde lära hennes son Jon. *Smeden Lars Svensson* vittnade, att den drängen, som uppehöll verkstaden för änkan efter Claes Brandts död, hade lärt sig att smida så bra, att han var lika god som någon gesäll, Claes Brandt hade givit honom goda vitsord under sin livstid.

Rättens beslut var, att pojken skulle stanna ”ty en änka så väl som en mästare tillstår att hålla verkstad efter sin man, som i något gille varit haver, efter smedernas skråartiklar”. Men Claes broder Petter skulle tillse, att pojken fick lära sig ordentligt.

Hustru Maria Claes Brandt betalades tre riksdaler och 14 öre smt ur stadens kassa enligt resolutionsboken den 31.1.1670 för ett beslag till stadens arkiv och tvenne eldgafflar och en eldskovel till rådstugan.

Efter den stora branden 1669 flyttade Maria Klinckers till en gård vid västra hamnen, som hon 1681 sålde till guldsmeden Sven Wallman. (se 4.50). Denna gård på Smedjegatan övertogs av sonen

Johan Claesson Brandt

1672–81 M1678 Johan Brandt skeppskapten

Gustavi tomtöreslängder 1674–81

Johan Claesson Brandt (född 1642, död av vattusot 1698) gick i engelsk sjötjänst 1669, blev kapten i svenska amiralitetet 1676, slutligen kommandör och adlad den 4.11.1686 med namnet *Anckarcreutz*. Han hann med fyra äktenskap: 1/ 4.1.1672 med *Christina Nilsson*, född 6.11.1649, död 30.12.1675; 2/ 6.11.1677 med *Maria Beckman*, född 25.2.1655, död 25.12.1679. dotter av *handl. Vincent Beckman och Anna Wolters* (se 4.49); 3/ *Annika Månsdotter*, född 1651, död 1682, begr. 18 april; 4/ *Margareta Elers*, död 1712.

Johan Claesson Brandt led av kroniskt dåliga affärer. Sålunda omtalas i Marstrands dombok den 23.2.1686, att *sal borgmästaren Anders Jutterbock* hade tagit all skepparen Johan Brandts egendom såväl i hus och plats som i lösören i arrest för en fordran av en holländare. Den 15.2.1694 begärde sonen *Nicolaus Anckarcreutz*, som då var 17 år, att utfå sitt arv efter modern Maria Beckman, som innestod hos förmyndaren morbrodern Daniel Gertner. Han ville nu sätta arvet i faderns händer. Rätten fann, att pilten ännu var mycket klen och förmodade, att suppliken var skriven på faderns befallning ”seendes fuller, att det inte är nyttigt, att fadern får penningarna om händer.”

Men vid det laget var redan kommandör Anckarcreutz gård på Smedjegatan (egentligen ägd av sonen Nicolaus Anckarcreutz), belägen mellan badaren Mäster Anders Eekman i söder och sal Hans Ungewitter i norr, såld till

Nicolaus Woldenberg

för 1 050 d smt (se RR 4.2.1692), fasta 19.4.1694. Enligt mätaresedel 17.3.1693 hade den en bredd till gatan av 46 fot, längd till kronans skeppshamn 198 fot, därav 144 fot bebyggda.

Nicolaus Woldenberg erhöll börsbrev i mars 1678 på Conrad Sifwerts begäran. Han var döpt den 9.5.1662 och var son till *Henning Woldenberg och Elisabeth Weber*. Den 14.12.1685 erhöll han burskap som handlare.

Den 6.3.1699 utsågs han i den avlidne *Petter Månsson Billmans* ställe att utföra likbjudningar och till bräders m.m. uttagande vid Haga och Stigberget. Han blev bisittare i kämnärsrätten 11.2.1707 och kapten vid borgerskapets infanterikår. Han var dessutom bryggare. Han var gift 1/ 15.7.1686 med skeppare Christian Petterssons änka *Inger (Ingrid) Berggren*, död 1695, dotter till stadstjänaren Olof Bengtsson; 2/ med rådman Per Haraldssons dotter *Birgitta Bieder*. Förmögenhet enligt skattningslängden 1715: tomt 200 d smt, hus ansenliga 1.000 och lösöre 1 300 d smt, Nicolaus Woldenberg avled 1717 (vilket år makarna betalade 12 d smt var i kontribution). Änkan behöll gården till sin död (bou efter henne 5.4.1739), varefter madame Brita Woldenbergs hus och gård med inmurad bryggkittel och bryggeriredskap på Smedjegatan värderades. Hennes bouppteckning innehåller värdefulla upplysningar om släkten Bieder. Gården köptes på auktion av hennes brorson

Hans Andersson Bieder,

som 4.12.1730 hade erhållit burskap i Göteborg som *kofferdikapten*. Men redan i början av nästa år var han död och begravdes i Örgryte den 22.1.1740. Hans änka *Maria Svart* var i oktober 1742 omgift med *glassliparemästare David Christoffer Mültner*. Hon hade 1741 ur gården utlöst sin avlidne man skepparen Hans Bieders arvingar och därigenom blivit ensam ägarinna. Den 3.8.1742 sålde hon gården till

Maria Elisabeth Jacobsson,

änka efter Nicolaus Woldenbergs dotterson *styrman Tolle Olufsson*. Hon synes ha kallat sig Woldenberg.

Carl Ljungquist i Alingsås, som betecknade sig som ”Maria Bieders närmaste släkt” begärde sommaren 1742 att få börda den gård, som hans hustrus faster Maria Bieder sålt på auktion till fru Woldenberg för 1 400 d smt. Gården upptogs i bouppteckningen den 27.3.1744 efter styrman Tolle Olufsson, som avlidit på ett ostindiskt skepp från Amsterdam den 8.1.1739, och hans hustru. Den såldes ånyo på auktion för 2 100 d smt och ägdes av

kassören i Ostindiska Kompaniet Anders Almroth

1745–49

Den upptog efter 1750 murmästaren *Samuel Ranckes bodar*. Denne sägs 1758 äga de tomter, som tillhört kassören vid Ostindiska Kompaniet Anders Almroth och *f.d. kronouppbördsmanen men numera lantränkmästaren Oluf Schånberg*, vilka tomter sträckte sig ned mot masthamnen i hörnet av Smedjegatan 49–50 med därå stående magasin, värderade 1761. Den 3.8.1762 erlade *handlanden Jonas Eriksson* 30-penning för dessa tomter köpte på auktion för 9 225 d smt.

Wilhelm Berg sammanfattar gårdarnas fortsatta historia sålunda: *Styrmannen i Ostindiska Kompaniet Nicolaus Almroth* ville 1763 börda den gård, som avlidne murmästareåldermannen Samuel Rancke efter 1746 års eldsvåda köpt av hans far kapar (kassör?) Almroth på Smedjegatan, 1½ tomt, tillika med den tomtedel, som dåvarande kassören Schånberg ägt, varpå Rancke uppfört bodar. Allt detta hade efter Ranckes död sålts på auktion av änkan och övriga delägare till handlaren Jonas Eriksson och handlaren Beijer för 9 525 d smt. Nicolaus Sahlgren klandrade 1763 för inbördande med naborätt det köp, som handlaren Jonas Ericsson gjort på auktion av två på Smedjegatan belägna tomter med magasin mellan bryggaren Hans Hising i norr och direktör Nicolaus Sahlgrens bakgård i söder.

5.10.1772 uppbjöd *direktör Martin Holterman* en vid Smedjegatan mellan direktör Sahlgrens bakgård i söder och madame Anna Hisings hus i norr belägen tomt med magasin, som han köpt 30.10.1772 av Gamla Ostindiska Kompaniet för 6 000 d smt. 1686–90 benämnes tomten ”Herr Direktör Holtermans stenhus och nederlagsbodar”

Tomt 7.54B ?

[Det är oklart vilken tomt som följande text avser. Manuskriptet är rubricerat ”Sjunde roten 53, norra delen” men det finns ytterligare en text med samma rubrik. Vissa tecken tyder på att det handlar om en del av 7.54, varför jag placerrar den här. Ö.D.]

Man vet ingenting om tomtens historia innan Mickael Hansson byggmästare flyttade hit omkring 1666.

Mäster Michel Hansson (Miller), byggmästare

Mäster Michel Timmerman 1666–67, 1671–73

Mäster Michels änka 1675

Gustavi tomtöreslängder: 1670–79: Mäster Michel byggmästare (timmerman)

Åbo 1679 Rasmus perukmakare: 2, senare tomt

M1676 : Michel kronans timmermans änka, 1 tomt

Det framgår vid gårdens försäljning, att Mikael Hansson var den byggmästare Miller med vilken Christine kyrkas föreståndare den 19.9.1668 ingick kontrakt om uppförandet av en åttkantig, dubbelt genombruten tornhätta av trä. (Almquist I:774). Enligt resolutionsboken den 9.2.1671 fick byggmästare Mikael Miller 15 d smt ur stadens kassa, eftersom han på stadens vägnar hade gjort en resa till Lilla Edet för att uppgöra förslag till slussarnas reparation. 1674 ingav Christina Hansdotter, sal Mäster Mikael Miller byggmästares efterleverska, flera suppliker till magistraten med begäran om att få brygga och sälja. Hon talade om sina åtta fattiga små barn. Hon berättade om sin mans ”hasteliga, oförmodeliga och ymkeliga omkommande”. Mikael Miller hade tillsammans med en båtsman drunknat den 31.1.1674 på Strömmen mellan staden och Lindholmen, då båten välte i stormväder. Christina Hansdotter, som var dotter till bössmeden Hans Bautz, ämnade inte brygga mer än två tunnor malt varje gång. Det verkar inte som om hon var antecknad i bryggaregilletts protokoll (EII a:4 och EIIa:5).

Christina Hansdotter gifte om sig med prästmannen Casten G. Reuter. Han var pastor vid Aschebergs regemente och skeppspräst i 1675 års krig, kyrkoherde i Falkenberg 1696 till 1706, då han avsattes. Snart efteråt avled han i Halmstad i största fattigdom (Skarstedt sid. 140). Magistraten gav i april 1679 skepparen Anders Björnsson, Hans Ungewi tter och Anders Larsson

båtekarl i uppdrag att värdera Herr Casten Reuteri och dess avlidna hustru Christina Bautz hus och gård. Den 29 april samma år lät

Erasmus (Assmus , Rasmus) Stolpenberg

första gången lagbjuda hus och gård, som han hade tillhandlat sig av Herr Casten Jörgen "Reuterfäldt Predikant" och dess svåger Hans Bautz för 500 rdr. Den 15 maj gjorde Henrik Eilking inpass om gårdeköpet mellan perukmakaren Assmus Stolpenberg och Michel Mullers arvingar under hänvisning till att han enligt förskrivning hade en post penningar om 808 daler kmt att fordra. Tydligt övertog Henrik Eilking äganderätten till garden men sålde den på nytt till Stolpenberg, ty enligt Wilhelm Bergs "Göteborgs husägare och tomter" hade rådmann Henrik Eilking "före 1679" till perukmakare Erasmus Stolpenberg sålt hus på "gatan, som sträcker sig från Stora Kämpebron norr ut till Kvarnberget i hörnet intill Sillgatan". Den 1.12. 1685 lånade Assmus Stolpenberg 150 d smt av bokhållaren Åke Håkansson och pantsatte hus och grund på Smedjegatan. (RR 22.2.1687).

Vid rätten den 10.4.1684 åberopade hustru Margareta Rinkens sig på Anna Andersdotter, perukmakaren "Anders" Stolpenbergs hustru. Vid kämnärsrätten den 16.3.1685 berättade Per Torstensson Hwal att han hade leverat hår till Rasmus Stolpenberg att göra en peruk av men detta hår hade Stolpenberg förbytt och ville nu påbörja honom en oduglig peruk. Häradshövding Petter Dragman hade den 26.11. 1685 inlämnat en klagoskrift mot Rasmus Stolpenberg över att denne, som var en gift man, hade mökränkt Dragmans dotter, som var en "mö av laggifto säng".

Med organisten Henrik Sylvius tvistade Rasmus Stolpenberg i december 1695 om en viola de Gamba. Det fanns tydligen musikaliska intressen i familjen, ty 1693 erhöll Rasmus Stolpenbergs son Henrik Stolpenberg en organisttjänst i Borås (Borås RR 1.3.1693, 26.3. 1694).

Närmaste grannar beklagade sig 1698 över att Rasmus perukmakare till en del hade inplankat allmänna gatan och begärde, att den åter skulle öppnas och utläggas. De stördes inte endast av regnets och vattnets "sambkande". Deras källare fylldes med vatten, eftersom rännsten och utlopp saknades. "Tyggårdsgraven måste uppfyllas." Vid störtregn kunde ingen komma förbi gatan. Överste Macklier hade nyligen befallt magistraten att tillhålla Stolpenberg att riva planket, vilket grannarna hade tackat baronen för. Rasmus Stolpenberg berättade, att han för 18 år sedan hade köpt en gård och port i Göteborg med tillhörigt plank, som låg på hörnet av Smedie- och Sillgatorna. Ingen hade klagat på porten och planket under bortåt 28 år. Med stor möda hade Rasmus låtit bygga det på nytt efter den stora vådelden med stadsresidentens och rådmännens tillåtelse. Han talade om att han hade måst sätta ned många pålar i en "äfwig [gyttjig], dyfull och grundlös botten", inköpa stockar, spik och bräder. I ett nytt brev (EIIa:14.10.1698 liksom föregående brev) skrev Rasmus Stolpenberg : "Huru swårt det mig och min hustru wed vår dörrs öppnande och till sinnes går att see vår Port med plancket wara nederrefwit och borttagit med ett dikes öppnande twärt för vår utgång, det wara Gud wittne till". - Han hade aldrig köpt gården så dyrt, om han hade wetat detta. Han hade tidigare frivilligt lämnat till grannarna på Sill- och Smediegatorna "den plats och del, som gamla stugun påstod; hwarefter swillorna ännu synas,hwilken lägenheet ock tillforene war min gård tillhörig".

Han klagade på sin "sällsamma nya granne" Hans Voigt, som hade fått tillåtelse att bygga ett stall och sedan byggt "en irregulär Byggning twärt öfwer gatan, som står i Prospect för Kongl . Magazinshuset". (Hans Voigt var förste bebyggare av Franska Tomten, se 7.56!). Stolpenberg anklagade Voigt för att ha "giort en oförswarlig gata, så i bredden som högden, hwarmedelst alt af heela gatun tillsättiande watnet är blefwit dämpat, dess gamla och sedwanliga utlopp betagit". I

en inlaga till magistraten den 3.2.1696 (EIIa:129) berättas Erasmus Stolpenberg ha lovat Henrik Sylvius att betala en skuld, när Stolpenbergs son kom hem, men det var ovisst när och om detta skulle ske. Stolpenberg begärde, att magistraten skulle skriva till magistraten i Flensburg, som låg närmast Grafenstein i Holstein, där sonen vistades hos greve Alfelt, och begära besked.

Den 31.8.1696 skrev Jonas Styfwert till magistraten, att dagen förut hade från predikstolarna upplästs regler om hur man skulle förhålla sig gentemot tiggarna. Han påminde om ”dhet mångfaldiga andra löösa partier, som sig hoopetals här i staden intränger, intet achtandes Borgerskapet, att dhe förbudne sådane hysa och härbärgera, som besynnerligem är till att nampngifwa några qwinfolck hoos Rasmus Perukmakare, af hwilka qwinfolk en säges wara twenne gånger straffat i Stockholm och sedan förwist, och derefter begifwit sig till Tssland (Tyskland) och der förwist, ehuruwähl iag kiänner henne inthet, om dhet är dhensamma som ett så elacht lefwerne fördt i Stockholm och på andra orter. Men mången säger henne wara dhensamma, och undra på, att hon får så uppehålla sig här i staden, men (med) hwad medell hon och dhe andra sig uppehålla kan iag inthet weeta” etc.

Senior Berent Liedgren anklagade vid kämnärsrätten den 13.4.1699 perukmakaren Erasmus Stolpenberg och senior Thomas Perman för att vid midnattstid ha hemsökt honom i hans kammare. Sedan slog båda honom utan ringaste orsak. Enligt fältskärens attest var han illa hanterad. Liedgren ville ha dem straffade bl.a. för våldgästning. Enligt svaranderna var den ene Liedgrens värd och den andre logigäst hos värden. De hade gått ut och in i Liedgrens kammare liksom i de andra rummen i huset. Den aftonen hade de diskuterat vid en sup brännvin och också bjudit Liedgren. Rät ten kallade bråket en ”brådomsskillnadt” (en hastigt uppkommen oenighet). Stolpenberg nekade till att ha rört Liedgren. Han hade blott hotat att skada honom med sin värja. Stolpenberg friades men skulden förbehöll sig sitt laga käromål mot honom för att han haft ett sådant ”svärmeri med drickande och oljud i sitt hus om pingstnatten”. Men Perman fick plikta för trenne blånader 12 mark vardera samt för rättegångskostnader, tidspillan, sveda och värk 6 d smt till Liedgren. Ett par dagar senare bestämdes det vid rätten, att Berent Liedgren för att han hade informerat Stolpenbergs barn skulle få kosten för 1 d smt bättre köp per vecka än Stolpenbergs andra ”kostgängare”, men Liedgren ville också ha avdrag för annat gjort arbete.

När Berent Liedgren betalade Stolpenberg de 10 caroliner han var skyldig honom beklagade Stolpenberg sin medellöshet och berättade sig stå på resande fot. Om grannen Bruce ville köpa gården, så skulle han stegra priset. Men hade Mäster Erasmus sagt: ”förr än iag skall unna den åth Brucen, så skall iag göra ett puss, nembligen att grafwa en Kruutfiärding ned under bakugnen, att den, som kommer efter att besittia gården, ellar i ugnen skall kruutet ansticka och både den och dee andre, skola flyga i wädret och förbrännas”. Det var tomt prat förstås men relaterades ändå inför rätten den 15.11. 1699.

Ett par år senare vädjade Berndt Liedgren som nödlidande om magistratens hjälp. På grund av sjukdom hade han på lång tid icke kunnat förtjäna sig ett halvöre (E IIa:16, 17.2.1702).

Senare uppbud av 7.54-55

7.54: *Fattigförsörjnings-Inrättningen* 31.3 1806

7.54 och del av 7.55 30.6.1856

dito *handl Andreas Jonsson m fl* 29.9.1856

1/6 7.54–55 *handl Andreas Jonsson* 29.4.1861 och 20.3.1865